

Futbol Branşına İlişkin Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi (2010-2023)

Ümit Berkay Karaoğlu¹

Yunus Sinan Biricik²

Özet

Bu araştırmanın amacı popüler spor dallarından biri olan futbol dalı üzerine ülkemizde yazılan lisansüstü tezlerin içerik analizi dâhilinde analiz edilmesidir. Analizler sonucunda branş özelinde hazırlanan tezlere yönelik tanımlayıcı bilgilerin ortaya konulması hedeflenmiştir. Nitel temeller üzerine yapılandırılan çalışmamızda Ulusal Tez Merkezi verileri kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi yöntemi ile araştırmanın yapılabilmesi için gerekli veriler toplanmıştır. Çalışma 2010-2023 yılları arasını kapsamaktadır. Futbol anahtar kelimesi ile yapılan tarama sonucunda bulunan 280'i doktora, 7'si tıpta uzmanlık ve 1257'si yüksek lisans toplam 1544 lisansüstü tezin tamamı çalışma kapsamına alınmıştır. Tezler ayrıntılı bir şekilde taranarak önceden belirlenmiş olan parametrelere göre sınıflandırılmış içerik analizi oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistik yöntemleri aracılığıyla analiz edilmiştir.

1544 tezin 1049'u 2018 ve sonrasında yazılmıştır. 237 sayısı ile 2019 yılı en çok tez yazılan yıl olmuştur. 1257 yüksek lisans; 280 doktora ve 7 tıpta uzmanlık çalışması yapılmıştır. Marmara Bölgesi, Marmara Üniversitesi ve İstanbul sayısal anlamda en çok tezin yazıldığı bölge, şehir ve üniversite olduğu görülmektedir. Erkek yazar 1260; kadın yazar 284 tez yazmıştır. Nitel çalışma ve karma çalışma sayısı nicel araştırma desenine göre oldukça azdır. Tezlerde spor konusunun yanında, beslenme ve diyetetik, psikoloji, sosyoloji ve işletme en çok üzerinde çalışma yapılan konulardır. Sonuç olarak 2010-2023 arasında yazılan futbol üzerinde tezlerin literatüre ciddi anlamda katkı sağladığı görülmektedir. Gelecekte yapılacak doktora tezi ve tıpta uzmanlık çalışmalarının artırılması literatürün derinlik ve kalite katması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

- 1 Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetimi Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi, <https://orcid.org/0009-0005-1765-8401>, umitberkaykaraoglu@gmail.com
- 2 Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, <https://orcid.org/0000-0002-8579-9514>, sinan.biricik@atauni.edu.tr

Giriş

Futbol müsabakasının ilk nerede ve ne zaman oynandığı kesin olarak bilinmemektedir. Futbol Türkler tarafından “tepuik”, Yunanlılar tarafından “episkiros” ve Romalılar tarafından “harpastum” olarak adlandırılan çok eski tarihlere dayanan bir spor dalıdır. Futbol bazı kaynaklara göre ilk olarak Amerika kıtasında Meksika’da, Avrupa Kıtasında ise Yunanistan, İngiltere, Fransa ve İtalya’da ortaya çıkmıştır. Yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkarılan belgeler sonucunda M.Ö 3000 yıllarında Asya ve Mısır’da futbolun oynanmaktaydı. Temelde günümüzdeki oynanma şeklinde geçmişte de oynanan futbol kuralsız bir şekilde rakiple kavga etme şeklinde bile oynanmıştır(Saçaklı vd., 1995).

Futbol, oyun ortaya çıktığından beri, her zaman popülerliğini korumuş ve birçok insanın ilgisiyle karşılaşmıştır. Oyunun ‘modern’ şeklinde oynanmaya başlaması 19. yüzyıl ortalarında İngiltere’de meydana gelmiştir. Önceleri, yüzlerce kişinin aynı anda herhangi bir saha ölçüsü ve oyuncu sayısı şartı bulunmadan, faul ve fena hareket kuralı bulunmayan, yaralanmalar, sakatlanmalar ve hatta ölümler ile sonlanan kazalarla sonuçlanan, tarihsel süreç içinde defalarca kısıtlamalara uğramış bir oyun olan futbol (Stemmler, 2000) çok kabaca söylenirse sermayeciliğin ortaya çıkışı ile beraber federasyonlar tarafından kurallara dayandırılmaya başlanmıştır.

1800’lerin ortalarında çağdaş futbolun başlangıcından günümüze kadar uzanan zaman çizelgesi boyunca “futbol”, ağırlıklı olarak işçi sınıfı tarafından oynanan ve seyredilen bir eğlence faaliyetinden milyarlarca dolarlık ekonomik büyüklükle karakterize edilen geniş bir endüstri olarak mevcut durumuna önemli bir dönüşüm geçirmiştir(Kuyucu,2014). Birçok toplumun ortak ilgi odağı olan futbol, oyun kurallarının yorumlanabilir ve tartışılabilir olması nedeniyle yüzyıla damgasını vuran en popüler spor dalıdır (Orta,2020). Küresel spor alanında önemli bir rol oynayan futbol, bireylere sadece eğlenceden daha fazlasını sağlar; zevk, güç, hüzn, neşe, milli gurur ve temelde bireylerin kendi kimliklerini keşfedebilecekleri, kendilerini gerçekten anlayabilecekleri bir alana giden bir yolu kapsar. Futbol sadece kimliklerin gelişiminde çok önemli bir rol oynamakla kalmaz, aynı zamanda çeşitli sosyal kimliklerin etkileşimini ve etkisini de teşvik eder (Talismiler, 2008). Bir başka deyişle futbol popüler kültürün yayılmasını sağlayan en önemli faktörlerdendir (Büyükbaykal, 2004).

“Lisansüstü eğitim bir bilgi alanında derinlemesine çalışarak, lisans eğitiminden daha üst seviyede bilgi ve etkinliğe sahip olan yüksek ihtisas gücünü yetiştiren eğitim programlarıdır” (Köksalan ve ark., 2010). Bu programlar, lisansüstü öğrencilerin akademik gelişimlerine önemli katkılar

sağlayan ve literatüre çeşitlilik katan tezler olarak akademik ürün ortaya koymaktadır (Akman ve Çetinkaya, 2021).

Lisansüstü eğitimin amacı, belirli bir alanda uzmanlaşmak için mesleki uzmanlık ve yetkinliklerin geliştirilmesini sürdürmek, kişinin mevcut statüsünü ve yeteneklerini yükseltmek, hem kişisel hem de mesleki gelişime katılmanın yanı sıra iş deneyimini artırmak ve yeni yetkinliklerin kazanılmasını teşvik etmektir (Cragg & Andrusyszyn, 2004). Alhas (2006) lisansüstü eğitimin asıl amacının; temelde bilgiyi sağlayan, üreten, eleştirel bir düşünme yöntemiyle sorunlara çözüm getirebilecek yeterlilikte insan gücü ortaya çıkarmak olarak belirtirken, ayrıca ülkenin gelişmişlik seviyesinin lisansüstü eğitim ile doğru orantılı bir şekilde ilişkide olduğunu söylemiştir. Lisansüstü eğitimin en belirgin katkılarından biri, ülkelerin ekonomi, kültürel ve teknoloji alanında gelişimine direkt ve doğrudan katkı sağlamasıdır. Bir diğer katkısı ise ülkelerin yükseköğretim kurumlarında kalifiye elaman açığını ortadan kaldırmaktır (Tosun, 2001).

İçerik analizi, döküman analizi çatısı altında yer alan önemli bir analiz yöntemidir. Kitaplar, yasalar, sanat eserleri ve web siteleri gibi kayıtlı iletişim biçimlerinin incelenmesini gerektirir. İçerik analizi, incelenen belgedeki ifadelerin sistematik ve niceliksel olarak tanımlanmasını ve karakterize edilmesini ve bu süreçten çıkarımlar elde edilmesini içerir (Şavran, 2012; Biricik, 2020; Aygün, 2023). İçerik analizinde ulaşılan veriler mutlak gerçekler anlamına gelmez. Veriler belirli başlıklarla, belirli satırlara, belirli bir amaç için yerleştirilir ve bilgi kaynağı ile onun sembolik formu arasında bir tür bağlantı görevi görür (Krippendorf, 1984). Bununla birlikte, içerik analizi yöntemiyle yapılan çalışmalar, alandaki boşlukların ve yetersizliklerin tespit edilmesinin yanı sıra, o alandaki mevcut çalışmaların kalitesinin ve kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi açısından da önem taşımaktadır (Kanlı ve ark, 2014).

İçerik analizi, yazılı materyallerin sistematik olarak incelendiği ve daha sonra belirli kriterlere göre kategorize edildiği metodolojik bir yaklaşımdır. Sıklıkla meta-analiz ve meta-sentez ile karıştırılsa da içerik analizi, tanımlanmış bir zamansal çerçevede yürütülen çalışmaların sınıflandırılmasını ve incelenmesini gerektirmesi bakımından farklıdır (Dinçer, 2018). Önemli bir yayın külliyyatının değerlendirilmesi gibi amaçlarla kullanılan içerik analizi metodolojisi, incelenen çalışmaların analizi ve yorumlanması sırasında adlandırma, kategorizasyon, frekans hesaplama ve yorumlama gibi süreçleri içerir. Bu yöntem, toplanan verileri aydınlatan kavramları ve ilişkileri ortaya çıkarmaya çalışır ve betimsel analizlerde fark edilmeyebilecek kavramları ve temaları ortaya çıkarmak için değerli bir araç olarak hizmet eder (Selçuk vd., 2014).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın modeli doküman (belge) incelemesidir. Mevcut durumun ortaya konulması için yazılı belge ve bilgilerin derlenmesi ile yapılan bir analiz yöntemidir. Bilimsel araştırmalar alanındaki içerik analizinin faydası, bilginin yayılması ve uygulanabilir metodolojilerin edinilmesi konusunda önem arz eden araştırma sentezleridir (Suri ve Clarke, 2009).

Araştırma Grubu

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında “futbol” anahtar kelimesi taranmıştır. Yapılan tarama, 2010-2023 yılları arasında futbol konulu ilgili ilk tezin yayımlandığı 2010 yılı ile 2023 yılı sonuna kadar olan dönemi kapsamaktadır. Araştırmaya, futbol konulu bulunan 280’i doktora, 7’si tıpta uzmanlık ve 1257’si yüksek lisans olmak üzere toplam 1544 lisansüstü tezin tamamı dâhil edilmiştir. Anahtar kelime ile ulaşılamayan tezler çalışmanın en önemli sınırlılığını oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak yazar tarafından bibliyometrik çerçeveyi oluşturan parametreler esas alınarak hazırlanan ve 12 başlıktan oluşan “Tez Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

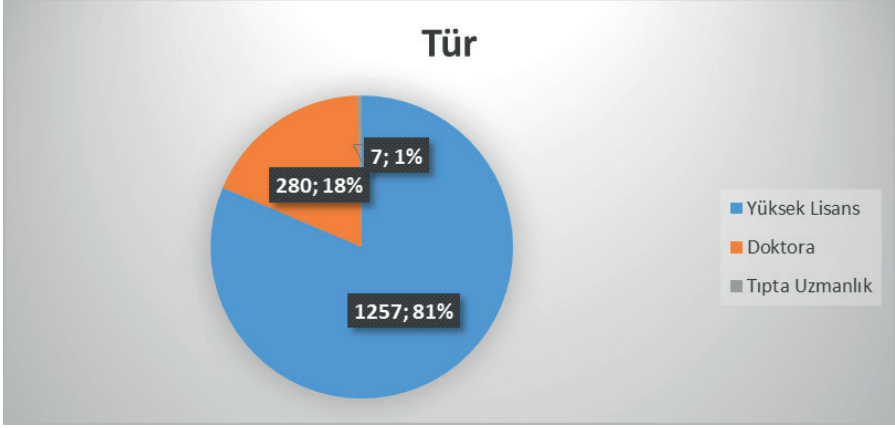
Çalışmaya dahil edilen tüm tezler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Önceden hazırlanan Tez Bilgi Formu aracılığıyla veri seti oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS 25.0 programı kullanılarak tanımlayıcı istatistik yöntemleri aracılığıyla analiz edilmiştir.

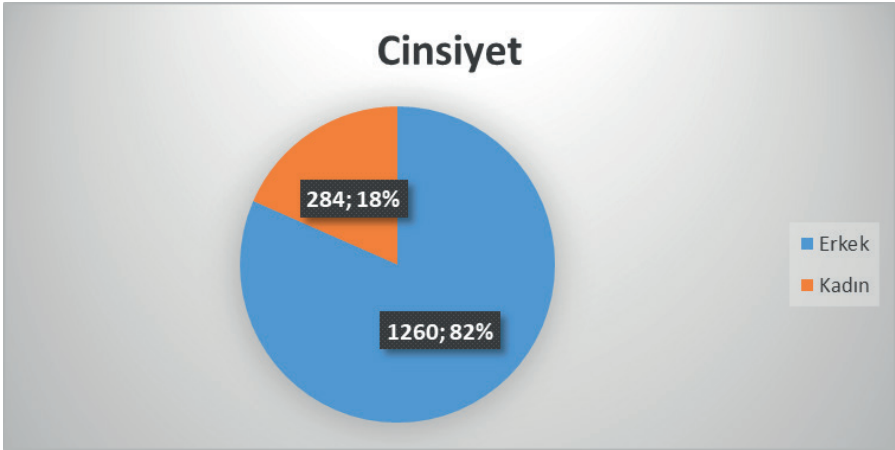
Bulgular

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

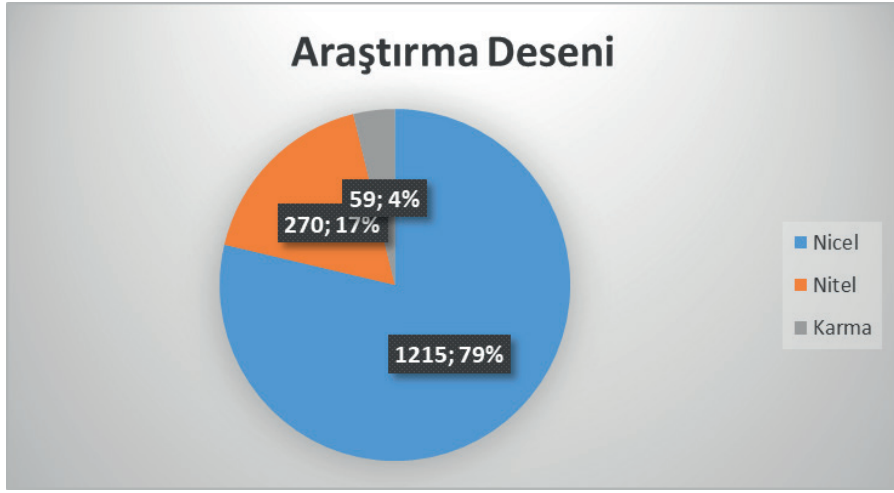
Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin tür değişkeninin göre dağılımına baktığımızda 1257 ile yüksek lisans tezleri literatürün %81 gibi büyük bir kısmını oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 2. Yazarların Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

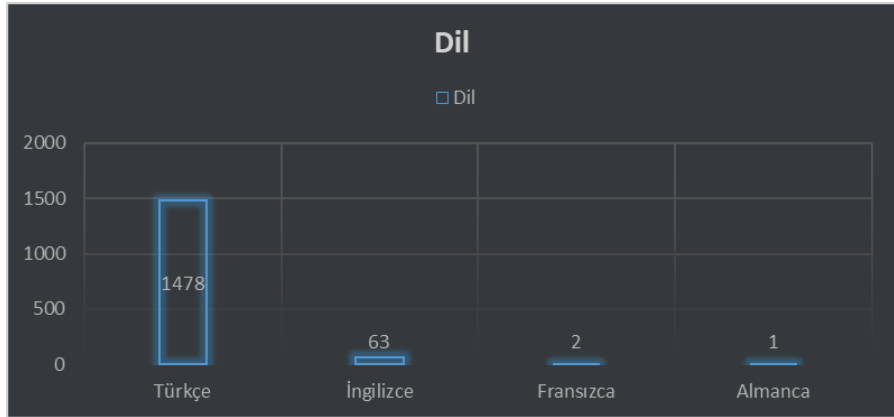
Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin cinsiyet değişkeninin göre dağılımına baktığımızda 1260 ile %82 sinin erkek yazarlar tarafından yazıldığı görülmektedir.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenine Göre Dağılımı

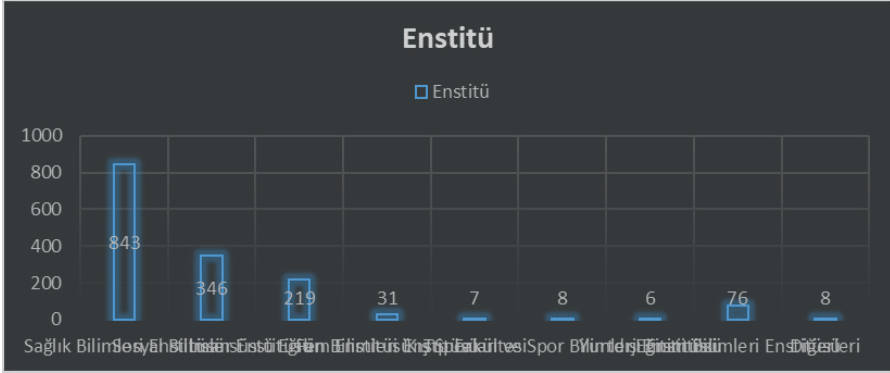
Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin araştırma desenine göre dağılımına baktığımızda 1215 ile %79'unun nicel çalışmalardan oluştuğu görülmektedir

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Dile Göre Dağılımı

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yazıldığı dile göre dağılımına baktığımızda 1478 ile %96'sının Türkçe yazıldığı görülmektedir.

Tablo 5. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Enstitüye Göre Dağılımı

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yazıldığı enstitüye göre dağılımına baktığımızda 843 ile %55'inin Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından oluşturulduğu görülmektedir.

Tablo 6. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Ana Bilim Dalına Göre Dağılım Tablosu

Ana Bilim Dalına Göre
593 Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı
167 Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı
63 Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
59 İşletme Ana Bilim Dalı
43 Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı
40 Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı
34 Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı
33 Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı
33 Hareket ve Antrenman Bilimleri Ana Bilim Dalı
32 Beslenme ve Diyetetik Ana Bilim Dalı
31 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı
30 Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı
22 Özel Hukuk Ana Bilim Dalı
20 İktisat Ana Bilim Dalı
17 Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Ana Bilim Dalı
16 Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı
14 Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı
14 Gazetecilik Ana Bilim Dalı
13 Antrenman ve Hareket Ana Bilim Dalı
13 Psikoloji Ana Bilim Dalı
11 Sosyoloji Ana Bilim Dalı
11 Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı
10 Spor Hekimliği Ana Bilim Dalı

8 Endüstri Mühendisliği Ana Bilim Dalı
8 Spor Yönetimi Ana Bilim Dalı
8 Spor Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı
7 Spor Fizyoterapistliği Ana Bilim Dalı
7 Spor Bilimleri ve Teknolojisi Ana Bilim Dalı
7 Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı
7 Fizyoloji Ana Bilim Dalı
6 Anatomi Ana Bilim Dalı
6 Halkla İlişkiler Ana Bilim Dalı
6 Maliye Ana Bilim Dalı
5 Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
5 Hareket ve Antrenman Ana Bilim Dalı
5 Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı
5 Medya ve İletişim Sistemleri Ana Bilim Dalı
5 Rekreasyon Ana Bilim Dalı
5 Klinik Psikolojisi Ana Bilim Dalı
4 Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı
3 Ekonometri Ana Bilim Dalı
3 Hukuk Ana Bilim Dalı
3 Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı
3 Spor Fizyolojisi Ana Bilim Dalı
3 Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı
3 Madde Bağımlılığı Ana Bilim Dalı
3 İstatistik Ana Bilim Dalı
3 Yönetim Bilişim Sistemleri Ana Bilim Dalı
3 Basın ve Yayın Ana Bilim Dalı
3 Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
3 Batı Dilleri ve Edebiyatları Ana Bilim Dalı
3 Biyoloji Ana Bilim Dalı
3 İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı
2 Spor Yönetimi ve Rekreasyon Ana Bilim Dalı
2 Tarih Ana Bilim Dalı
2 Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
2 Anatomi(Veterinerlik) Ana Bilim Dalı
2 Tıbbi Biyokimya Ana Bilim Dalı
2 Felsefe Ana Bilim Dalı
2 Yeni Medya İletişim ve Habercilik Ana Bilim Dalı
2 Medya ve Kültürel Çalışmalar Ana Bilim Dalı
2 Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
2 Finansal Ekonomi Ana Bilim Dalı
2 İletişim ve Toplumsal Dönüşüm Ana Bilim Dalı
2 Moleküler Biyoloji Ana Bilim Dalı
2 Moleküler Biyoloji Ana Bilim Dalı
2 Protez-Ortez-Biyomekanik Ana Bilim Dalı
2 Pazarlama Ana Bilim Dalı

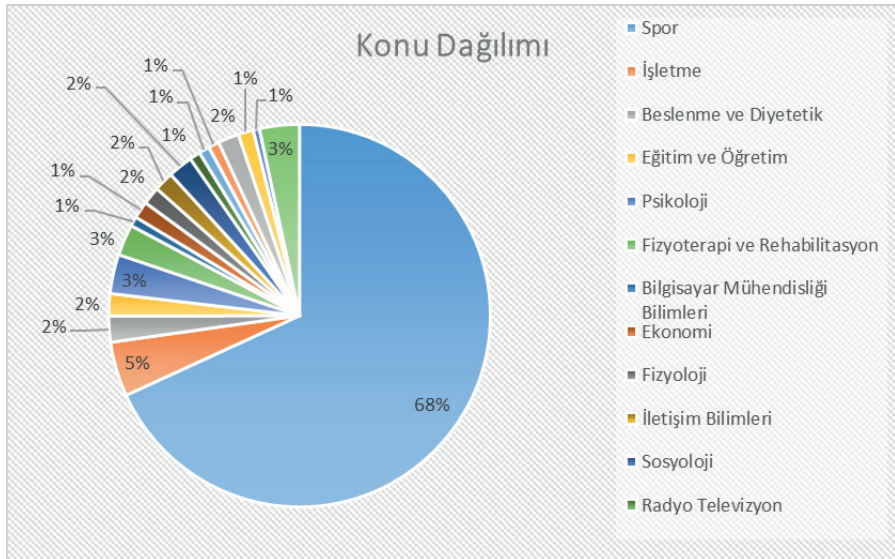

2 Spor Sağlığı Ana Bilim Dalı
1 Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı
1 Reklamcılık Ana Bilim Dalı
1 Acil Tıp Ana Bilim Dalı
1 Besin ve Hijyen Ana Bilim Dalı
1 Tekstil Mühendisliği Ana Bilim Dalı
1 Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Ana Bilim Dalı
1 Medya Ve İletişim Çalışmaları Ana Bilim Dalı
1 Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı
1 Amerikan Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
1 İş Analitiği Ana Bilim Dalı
1 Modern Türkiye Çalışmaları Ana Bilim Dalı
1 Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Ana Bilim Dalı
1 Şehir Çalışmaları Ana Bilim Dalı
1 Sosyal Yapı Sosyal Değişme Ana Bilim Dalı
1 Beslenme Ana Bilim Dalı
1 Matematik Ana Bilim Dalı
1 Aile Sağlığı Ana Bilim Dalı
1 Reklamcılık ve Marka İletişimi Yönetimi Ana Bilim Dalı
1 Pazarlama İletişimi ve Halkla İlişkiler Ana Bilim Dalı
1 Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Ana Bilim Dalı
1 Muhasebe ve Finansal Yönetim Ana Bilim Dalı
1 Temel Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı
1 Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
1 Sosyal Hizmetler Ana Bilim Dalı
1 Egzersiz Fizyolojisi Ana Bilim Dalı
1 Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
1 Felsefe ve Toplumsal Düşünce Ana Bilim Dalı
1 Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı
1 Tarla Bitkileri Ana Bilim Dalı
1 Dil ve Konuşma Terapistliği Ana Bilim Dalı
1 Radyoloji Ana Bilim Dalı
1 Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı
1 Suç Araştırmaları Ana Bilim Dalı
1 Büyük Veri Analitiği ve Yönetimi Ana Bilim Dalı
1 Elektrik ve Bilgisayar Mühendisliği Ana Bilim Dalı
1 Aile Hekimliği Ana Bilim Dalı
1 Ortopedi ve Travmatoloji Ana Bilim Dalı
1 Sinema ve Medya Araştırmaları Bilim Dalı
1 Bilgisayar Grafığı Ana Bilim Dalı
1 Reklamcılık ve Halkla İlişkiler Ana Bilim Dalı
1 Çevre Sağlığı Ana Bilim Dalı
1 Sağlık ve Biyomedikal Bilimler (Disiplinlerarası) Ana Bilim Dalı
1 Uluslararası Politik Ekonomi Ana Bilim Dalı
1 Gayrimenkul Geliştirme Ana Bilim Dalı

1 Bankacılık ve Finans Ana Bilim Dalı
1 Tarım Bilimleri Ana Bilim Dalı
1 İnşaat Mühendisliği Ana Bilim Dalı
1 Nörobilim Ana Bilim Dalı
1 İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı
1 Endüstri Ürünleri Tasarımı Ana Bilim Dalı
1 Medya Çalışmaları Ana Bilim Dalı
1 Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları Ana Bilim Dalı

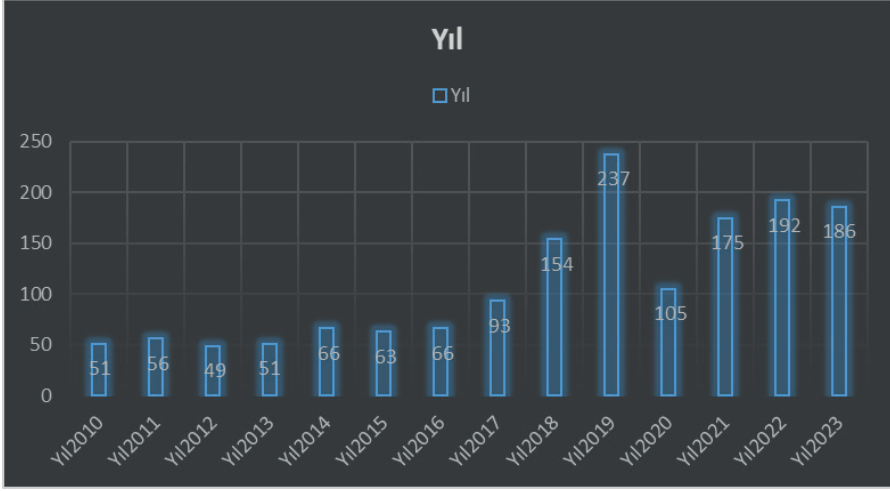
Lisansüstü tezlerin yazıldığı ana bilim dalına göre dağılımına baktığımızda 593 ile Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı en çok çalışma yapılan ana bilim dalıdır. Antrenörlük Ana Bilim Dalı 167 ile ikinci, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı 63 ile üçüncü sıradadır.

Tablo 7. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

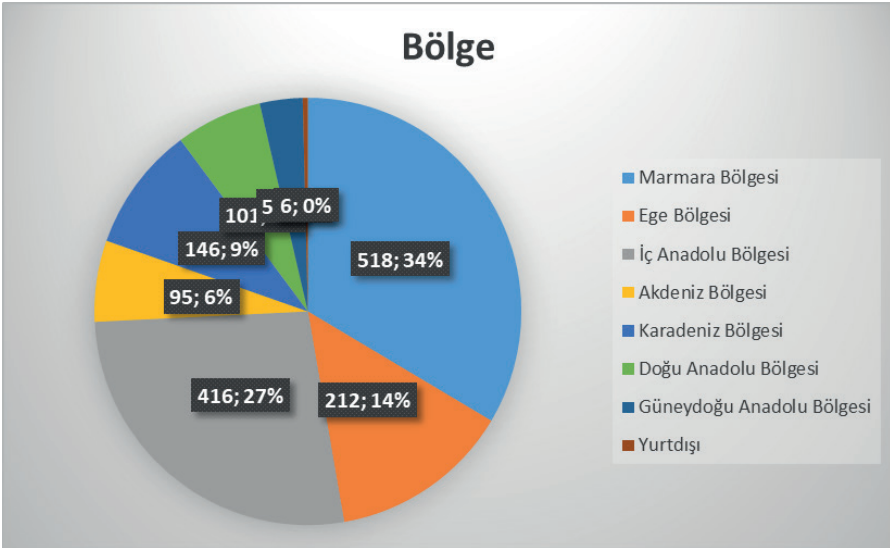
Yazılan lisansüstü tezlerin konu dağılımına bakıldığında 1544 tezin 1273 ile %68'nin spor konu başlığı altında olduğu görülmektedir. İşletme 86 (%5) ile ikinci sıradadır.

Tablo 8. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Yıllara Göre Dağılımı

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yıl değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. 2019 yılı 237 tez ile en çok tez üretilen yıl olmuştur. 2022 yılı ise 192 tez ile çok tezin yazıldığı bir diğer yıldır.

Tablo 9. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Bölgeye Göre Dağılımı

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin coğrafi bölge değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Marmara Bölgesi 518 tez ile en çok tez üretilen coğrafi bölge olmuştur (%34). İç Anadolu Bölgesi ise 416 tez ile çok tezin yazıldığı bir diğer coğrafi bölgedir (%27).

Tablo 10. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Şehre Göre Dağılımı

Şehir
412 İstanbul
198 Ankara
88 Konya
57 İzmir
51 Samsun
44 Kütahya
40 Manisa
32 Eskişehir
31 Elazığ
31 Sakarya
29 Antalya
28 Gaziantep
28 Kayseri
26 Muğla
25 Kocaeli
23 Trabzon
22 Malatya
17 Mersin
16 Çanakkale
16 Denizli
16 Kırıkkale
15 Aydın
15 Balıkesir
15 Niğde
14 Erzurum
13 Isparta
12 Burdur
12 Karaman
11 Van
11 Ordu
11 Sivas
10 Bolu
10 Adana
9 Tokat
8 Afyon
8 Şanlıurfa
8 Edirne
8 Kahramanmaraş

8 Düzce
8 Iğdır
7 Bursa
6 Aksaray
6 Bayburt
6 Çorum
6 Giresun
6 Hatay
5 Ağrı
5 Karabük
4 Amasya
4 Yozgat
4 Uşak
4 Kastamonu
4 Rize
3 Diyarbakır
3 Kars
3 Mardin
3 Bartın
3 Erzincan
3 Muş
3 Siirt
3 Batman
2 Gümüşhane
2 Lefke
2 Kilis
2 Tekirdağ
1 Gazimağusa
1 London
1 Nevşehir
1 Sinop
1 Tunceli
1 Ardahan
1 Çankırı

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin şehirlere göre dağılımı yukarıda ki tabloda verilmiştir. İstanbul 412 ile en çok tezin üretildiği şehrimiz olmuştur. Ankara ise 198 ile en çok tez üretilen ikinci şehrimiz olmuştur. 88 ile Konya en çok tez üretilen üçüncü şehrimiz olmuştur.

Tablo 11. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler
106 Marmara Üniversitesi
86 Gazi Üniversitesi
79 Selçuk Üniversitesi
64 İstanbul Gelişim Üniversitesi
51 Ondokuz Mayıs Üniversitesi
49 Bahçeşehir Üniversitesi
44 Dumlupınar Üniversitesi
40 Ankara Üniversitesi
40 Celal Bayar Üniversitesi
36 İstanbul Üniversitesi
32 Ege Üniversitesi
31 Fırat Üniversitesi
29 Hacettepe Üniversitesi
28 Akdeniz Üniversitesi
26 Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
25 Anadolu Üniversitesi
25 Erciyes Üniversitesi
25 Kocaeli Üniversitesi
23 Gaziantep Üniversitesi
21 İnönü Üniversitesi
19 Sakarya Üniversitesi
18 Haliç Üniversitesi
18 Dokuz Eylül Üniversitesi
16 Çanakkale 18 Mart Üniversitesi
16 Okan Üniversitesi
16 İstanbul Gedik Üniversitesi
16 Kırıkkale Üniversitesi
16 Pamukkale Üniversitesi
15 Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
15 Niğde Üniversitesi
15 Balıkesir Üniversitesi
13 Atatürk Üniversitesi
12 Mersin Üniversitesi
12 ODTÜ
12 Başkent Üniversitesi
12 Cerrahpaşa Üniversitesi
12 Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
12 Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
12 Süleyman Demirel Üniversitesi
12 Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
11 Ordu Üniversitesi
11 Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
11 Trabzon Üniversitesi

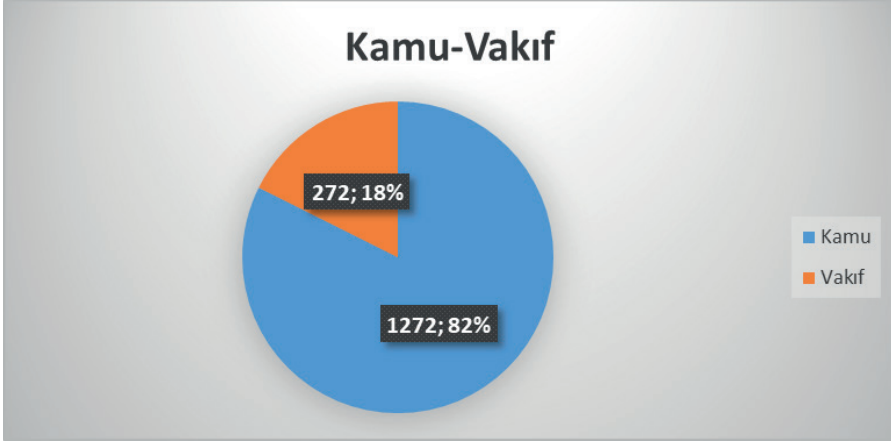
11 Karadeniz Teknik Üniversitesi
11 Cumhuriyet Üniversitesi
10 Abant İzzet Baysal Üniversitesi
10 Çukurova Üniversitesi
9 Gaziosmanpaşa Üniversitesi
9 Yeditepe Üniversitesi
9 Necmettin Erbakan Üniversitesi
8 Boğaziçi Üniversitesi
8 İstanbul Bilgi Üniversitesi
8 Üsküdar Üniversitesi
8 Düzce Üniversitesi
8 Iğdır Üniversitesi
8 Trakya Üniversitesi
8 Kocatepe Üniversitesi
8 Harran Üniversitesi
8 Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
8 Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
7 İstanbul Arel Üniversitesi
7 Uludağ Üniversitesi
7 Kadir Has Üniversitesi
6 Aksaray Üniversitesi
6 Bayburt Üniversitesi
6 İstanbul Ticaret Üniversitesi
6 Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
6 İstanbul Aydın Üniversitesi
6 Hitit Üniversitesi
6 Galatasaray Üniversitesi
6 Giresun Üniversitesi
6 Nişantaşı Üniversitesi
5 Eskişehir Teknik Üniversitesi
5 Çağ Üniversitesi
5 Karabük Üniversitesi
5 Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
4 Amasya Üniversitesi
4 Uşak Üniversitesi
4 İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
4 Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
4 Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi
4 Yozgat Bozok Üniversitesi
4 Yıldız Teknik Üniversitesi
4 Hasan Kalyoncu Üniversitesi
4 Kastamonu Üniversitesi
3 Dicle Üniversitesi
3 Mardin Artuklu Üniversitesi
3 Batman Üniversitesi

3 Bartın Üniversitesi
3 Siirt Üniversitesi
3 İstanbul Teknik Üniversitesi
3 Kafkas Üniversitesi
3 Muş Alparslan Üniversitesi
3 Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
3 İstanbul Medipol Üniversitesi
2 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
2 Çankaya Üniversitesi
2 Işık Üniversitesi
2 Ufuk Üniversitesi
2 Gümüşhane Üniversitesi
2 İstanbul Kültür Üniversitesi
2 Kilis 7 Aralık Üniversitesi
2 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
2 İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
2 İstanbul Atlas Üniversitesi
2 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
2 European University of Lefke
2 Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
1 Lokman Hekim Üniversitesi
1 Doğu Üniversitesi
1 Sabancı Üniversitesi
1 Atılım Üniversitesi
1 Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
1 Çankırı Karatekin Üniversitesi
1 İzmir Ekonomisi Üniversitesi
1 Sanko Üniversitesi
1 Avrasya Üniversitesi
1 Bezm-i Alem Vakıf Üniversitesi
1 Ardahan Üniversitesi
1 Munzur Üniversitesi
1 Akdeniz Karpaz Üniversitesi
1 University of London - Birkbeck
1 Yakın Doğu Üniversitesi
1 Doğu Akdeniz Üniversitesi-Eastern Mediterranean University
1 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
1 Erzurum Teknik Üniversitesi
1 Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
1 Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi
1 Turgut Özal Üniversitesi
1 Sinop Üniversitesi
1 Abdullah Gül Üniversitesi
1 Nuh Naci Yazgan Üniversitesi
1 Kayseri Üniversitesi
1 Sağlık Bilimler Üniversitesi

Marmara Üniversitesi 106 ile en çok tezin üretildiği üniversite olmuştur. Gazi Üniversitesi 86 ile en çok tez üretilen ikinci üniversite olmuştur. 79 ile Selçuk Üniversitesi en çok tez üretilen üçüncü üniversite olmuştur. Vakıf üniversiteleri içinden İstanbul Gelişim Üniversitesi 64 tez ile en çok tez üretilen üniversitesi olmuştur.

Tablo 12. Lisansüstü Tezlerin Yazıldığı Üniversitelerin Kamu-Vakıf Değişkenine Göre Dağılımı

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin kamu ve vakıf üniversitesi değişkenine göre dağılımı yer almaktadır. Kamu üniversiteleri 1272 ile %82'lik kısmı oluşturmaktadır. Vakıf üniversiteleri ise 272 tez ile %18'lik kısmı oluşturmaktadır.

Sonuç

Yapılan bu çalışmada futbolla ilgili 2010-2023 yılları arasında yazılan tezlerin türü, yazar cinsiyet ayrımı, araştırma deseni, tezin yazıldığı dil, yapıldığı enstitü, yapıldığı anabilim dalı, tezin konusu, yazıldığı yıl, yazıldığı coğrafi bölge, tezin yazıldığı şehir, yapıldığı üniversite, kamu-vakıf değişkenleri açısından incelenerek ileride bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara katkı sağlanması amaçlanmıştır. Belirtilen yıllarda tamamlanan tezlerin kapsamlı analizi, çeşitli akademik standartları, metodolojik durumları ve çalışma alanına genel katkıları içeren çok sayıda parametre dikkatle gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre yazılan lisansüstü tezlerden 1257'si (%81) yüksek lisans tezi; 280'i (%18) doktora tezi ve 7'si (%1) tıpta uzmanlık tezi olduğu sonuca ulaşılmıştır. Doktora ve tıpta uzmanlık çalışmalarının yüksek

lisans tezlerinden oranca düşük olmasının nedeni genel olarak öğrenci ve mezun sayısının yüksek lisans öğrencilerinin sayıca daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmanın bir başka değişkeninde, en fazla çalışma spor konusunda yapıldığı sonucuna ulaşılmaktadır. Araştırma konusunun futbol olduğu düşünüldüğünde bu sonuç gayet doğaldır.

Nicel çalışmaların (%79) nitel ve karma araştırma desenlerine göre oldukça fazla olduğu görülmektedir. Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleridir. Nicel araştırma yöntemlerinin yoğun olarak kullanılması; spor yönetimi alanlarında verilere ve örneklem gruplarına diğer araştırma yöntemlerine nazaran daha kolay ve kısa bir sürede ulaşılarak verilerin toplanması ve çözümlenmesi ile açıklanabilir (Biricik, 2020).

Lisansüstü tezlerin yazıldıkları şehre göre değerlendirdiğimizde İstanbul'un sayıca üstünlüğü ön plana çıkmaktadır. Marmara Üniversitesi yazılan 106 tez ile başı çekmektedir. Bu bulgu itibari ile spor konulu diğer çalışmalar ile benzerlik gösterdiğine rastlanılmıştır (Büyükerğün, 2020; Kuter ve Öztürk, 2012). Fakat spor konulu bazı çalışmalarda Ankara ili ve Gazi Üniversitesi dikkat çekmektedir (Akman ve Çetinkaya, 2021; Ayar ve Koç, 2018; Aydın, 2020; Çetinkaya, 2022).

Lisansüstü çalışmaların araştırma yazarların cinsiyet dağılımına baktığımızda erkeklerin kadınlara göre yoğunlukta olduğu görülmüştür. Bu bulgu itibari ile çalışmamız spor konulu diğer çalışmalar ile benzerlik göstermektedir (Coşkuntürk, 2023). Araştırmacıların çoğunun erkek olması araştırmanın konusu ile örtüşmektedir. Ülkemizde ve dünyada futbol branşına yönelik erkek söylemin kültürün fazlasıyla hissedildiği alanlardan biri olduğu düşünüldüğünde çıkan bulgu normal karşılanabilir.

Lisansüstü çalışmaların kamu-vakıf üniversitelerine göre dağılımına bakıldığında Kamu üniversiteleri 1272 ile %82'lik kısmı oluşturmaktadır. Vakıf üniversiteleri ise 272 tez ile %18'lik kısmı oluşturmaktadır. Kamu üniversitelerin yaygınlığı ve vakıf üniversitelerinden sayıca fazla olması bu sonucu ortaya çıkarmıştır. Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin coğrafi bölge değişkenine göre dağılımına baktığımızda Marmara Bölgesi 518 tez ile en çok tez üretilen coğrafi bölge olmuştur (%34). Marmara Bölgesi'nde nüfusun ve üniversite oranının sayısal anlamda diğer bölgelerden çok olması çalışmanın coğrafi bölge değişkenini etkilediği düşünülmektedir. Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yazıldığı dile göre dağılımına baktığımızda 1478 ile %96'sının Türkçe yazıldığı görülmektedir.

Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yazıldığı enstitüye göre dağılımına baktığımızda 843 ile %55'inin Sağlık Bilimler Enstitüsü

tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Sporun ve dolayısı ile futbolun sağlık ile iç içe geçmiş olması bu sonucu ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmaların bulguları değerlendirildiğinde futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin anabilim dalına göre dağılımına bakıldığında 593 yapılmış çalışma ile “Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı” en çok çalışma yapılmış ana bilim dalı olarak görülmektedir. Çalışmaların konusunun Futbol olduğunu düşünüldüğünde ve geçmişte ana bilim dalı olarak çeşitliliğin az olması bu sonucu doğurmuş olabilir. Diğer taraftan futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yıl değişkenine göre dağılımına baktığımızda 2019 yılı 237 tez ile en çok tez üretilen yıl olmuştur.

Çalışma, futbol ile ilgili 2010-2023 yılları arasında yapılan lisansüstü tezleri inceleyerek bu branşla ilgili yapılacak olan bilimsel çalışmalara yön göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Çalışmanın sonucunda en fazla bölge Marmara Bölgesi olduğu, en fazla Marmara Üniversitesinde çalışıldığı, büyük kısmının Türkçe olarak yazıldığı, yüksek lisans türünde olduğu, nicel araştırma metoduna karma ve nitel araştırma metodlarına göre daha fazla başvurulduğu görülmüştür. Erkek yazarların kadın yazarlara oranla büyük yoğunlukta olduğu görülmüştür. En fazla lisansüstü tezin İstanbul şehrinde yapıldığı görülmüştür.

Sonuç olarak futbol dünyada en çok izlenen spor dalıdır; bu nedenle daha çok multidisipliner bir şekilde incelenmesi gerektiği düşünülmektedir. Yabancı dilde yazılacak olan tezlerin literatüre katkı sağlayacağı ve uluslararası düzeyde daha erişilebilir olabileceği düşünülmektedir. Doktora tezlerinin yüksek lisans tezlerinden daha nitelikli olduğu için doktora tezlerinin artırılması literatüre katkı sağlayabilir. Futbol üzerine yazılan lisansüstü tezlere konu dağılımı olarak bakıldığında “spor” literatürün büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Eğitim ve öğretim, işletme, psikoloji ve sosyoloji gibi alanlarda yer almaktadır. Her sene binlerce futbol müsabakasının milyonlarca insana naklen seyredildiği dünyada “radyo ve televizyon” konu başlığı altında yalnızca 17 (%1) çalışma yapılmış olması araştırmaya başlamadan önceki beklentiyi karşılamamıştır. Literatürdeki bu boşluk çalışma sayısı artırılarak tamamlanabilir.

Kaynakça

- Akman, Z., & Çetinkaya, G. (2021). Türkiye’de kadın ve spor başlığı üzerine yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 17-42.
- Alhas, A. (2006). Lisansüstü eğitim yapmakta olan milli eğitim bakanlığı öğretmenlerinin lisansüstü eğitime bakış açıları (Ankara İli Örneği) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ayar, H., & Koç, M. C. (2018). 1980-2018 yılları arası Türkiye’de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 96-107.
- Aydıner, A. (2020). 1985-2018 yılları arası Türkiye’de basketbol branşında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Sport Science Student Studies*, 2(1), 60-71.
- Aygün, M. (2023). An investigation of sport management: A bibliometric analysis (1979-2022). *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 10(4), 2201-2216.
- Biricik, Y. S. (2020). Türkiye’de spor yönetimi disiplininde yapılmış olan tezlerin içerik analizi. *EKEV Akademi Dergisi*, (81), 523-538.
- Büyükbakkal GN (2004). Geçmişten günümüze Türkiye’deki yazılı spor basınında futbolun yeri ve önemi. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Büyükerğün, A. (2020). 1990-2018 yılları arası Türkiye’de tenis branşında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 20-29.
- Cragg, C. E., & Andrusyszyn, M. (2004). Outcomes of master’s education in nursing. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 1(1), 1-18.
- Coşkuntürk OS. Atletizm Branşı İle İlgili Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi. *TOJRAS*. 2023;12(3):467-7.
- Çetinkaya, G. (2022). Voleybol branşında yazılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik açıdan analizi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1-15. <https://doi.org/10.52272/srad.1180179>.
- Diñer, S. (2018). Eğitim bilimleri araştırmalarında içerik analizi: meta-analiz, metasentez, betimsel içerik analizi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 176-190. <https://doi.org/10.14686/buefad.363159> .
- Kanlı, U., Gülçiçek, Ç., Göksu, V., Önder, N., Oktay, Ö., Eraslan, F., Eryılmaz, A. ve Güneş, B. (2014). Ulusal fen bilimleri ve matematik eğitimi kongrelerindeki fizik eğitimi çalışmalarının içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(2), 127-153.

- Köksalan, B., İler, İ., & Görmez, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 277-299.
- Krippendorff, K. (1984). *Content analysis: an introduction to its methodology*. Sage Publications, Beverly Hills.
- Kuter, F. Ö., & Öztürk, Y. (2012). Türkiye’de raket sporları alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Sport Sciences*, 7(2), 46-58.
- Mihalıs KUYUCU.(2014).*FUTBOL ENDÜSTRİSİNDE SOSYAL MEDYA PAZARLAMA UYGULAMALARI*.The Journal of Academic Social Science
- Orta, L. (2020). FUTBOLUN DEĞİŞİMİ VE DÖNÜŞÜMÜ (1863 – 2020). *The Journal of Social Science*, 4(8), 497-510. <https://doi.org/10.30520/tjsosci.735912>.
- Saçaklı, H., Kale, R., Özdemir, Y., & Gökçe, E. (1995). Futbolun tarihçesi ve gelişimi (Cilt 1). İstanbul, Türkiye/Marmara: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Selçuk, Z., Kandemir, M., Palancı, M., ve DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(173), 430-453.
- Suri, H. & Clarke, D. (2009). Advancements in research synthesis methods: From a methodologically inclusive perspective. *Review of Educational Research*, 79(1), 395-430.
- Stemmler, Theo (2000). Futbolun kısa tarihi. Ankara: Dost.
- Şavran, T.G. (2012). Nicel ve nitel araştırmalarda kullanılan araştırma teknikleri. T.G. Şavran. (Editör). *Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını. s. 64- 104
- Talimciler, A. (2008).Futbol Değil İş: Endüstriyel Futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26,89-114.
- Tosun, İ. (2001). Açılış konuşması, bilim adamı yetiştirme-lisansüstü eğitim. Ankara: TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri.